

Экономикти өөредилге чоруп тур

КААХЕМ РАЗРЕЗТЕ

Ажылдавышаан өөренип турар бис

Эртем-техникти депшилеген темпери аажок белип, бүдүрүлгө болгон күш-ажалдын байламында шынар талаа-биле уагу өскөрүлгө бооп турар агы үеде ажылчы чонун калаа массаларынын экономикти билгилеринге негделделер угулгучу улгайып орат. Экономикти белеткел ажал-агыйны чорударынын эртемниг денелин бедидер, бүдүрүлгени башкарышта агычы чонун икейгеин болгон эгелек чорун челип алаар кол чута болур дээрин СЭП ТК-нын «Ажылчы» чонун экономикти өөредилгенин акжылар дугайында докладта демделген.

Ол сорулгага күүселдирбесе Каз-Хемнин хомур-лаш разрезинин администрациясы, партия болгон профсоюзлар организациалары ажылчыларын база алаан-жаакчыларын экономикти өөредилгеге негизге сөөлгү чылдарга чогуу кичээлгенин салып келген. Бисте ону бүдүрүлгени хөгжүдеринин тодаргай сорулгага-биле дүүштүр боттандырып турар. Өөредилгенин кол угалымшыкын — тоску беш чылдын онаалдарын болгон социалетик хулааларына күүселдир дөш кижи бүдүрүлгени харыскалган бедидери, ажал-агыйны өөс

чорук-биле аштеп чок болурунга ажылдакчыларын кижилери, үзегерлиг бүдүрүлгө деп атты челип алыр дөш демиселе бүгү кижилерин кириштирери болур. Ажылчы чонун экономикти билгилеринге өөредилгенин шингээни алзын, бодунун уластурун, бүдүрүлгенинде, бүгү амыра болгон курттуг уагу ажал-агыйны байдал-биле таныш болуу дөш, а разрезтин удуртукчу ажылдакчылары — участоктар, лектер начальниктеринден аялгеш, бригадирлерге чедир — ажал-агый чорудулгазынын экономиктиг анализин шингээни алзын, шингирини хулаа алырда-даа, ажылдын үнүелени үндүрүлгө-дөш, ону экономиктиг ажыктын сүрөзүн дөш, орадажым турар бис.

Ол сорулга-биле 1972—1973 чылдарга разрезе экономиктиг өөредилгенин перспективтиг планын тургустун. Мында бүгү ажылчыларын болгон алаан-жаакчыларын чартып кеззелден аялгеш эвезин үш өөредилге чылдын дүргүзүндө экономиктиг өөредилгенин язы-бүрү хөвирлеринге хаава тураларын көргөн.

Ону баураар баштайгы, 1972—1973 өөредилге чылында биске «Экономиктиг

НАЦИОНАЛ ОКРУГТАРДАН МЕДЭЭЛЕР

СОГУ МАЕСТА
Усть-Орда Бурят автономал округтун Нукут дээр районунда минералдык суну шинчилерин дооскаан. СССР-нин Кадым камгала министрствозунун курортология болгон физиотерапия институтунун гидрогеология отряды Новосибирск суурун чоогунга он хаы үтүөшкени кылган, он чедик минералдык сугут берген. Ол сунушкыктан састанын талаа-агыйны Сочиде Манестанга аржаан суунга домей болган. 4 литр аржаанда 450—500 миллиграмм сероводород бар болган. Состав-даа, курлавыр-даа талаа-биле ач өөрге, аяаа балынеология курортун тургузаар боору өлөрөөт.

Эмчилдери шинчилөөн-биле амыра ол аржаан суга ревматизм, радикулит, верни аарыын эмеп болат.

А. ГАЙДАЙ,
СЭТА-нын көрр.

Усть-Орда СУУР,
Усть-Орда Бурят автономал округ.

МОТОНААК-БИЛЕ АНИААР АНАРТАН
Таймырнын профсоюзлар агылчыларынын — Согу чуктуг үндэен удустарынын болук толээлекчилери мотонаактар механиктеринин аргенин алган. Ол машина тудурага уагу агыктын. Мотонаак 3500 кг дүргө, нокуп чоруп бажычылапты, дооскаарга белинин сөртүч чорур. «Таймыр» деп кыражал-агый черини ууру-тучулары агылчыларын аар

Ю. СИДОРОВ,
СЭТА-нын көрр.
Таймыр (Догаво-менец) национал округ.

ТУВДРА ШКОЛАЗЫ 100 ХАРЛААН
Заполярье Ненец национал округта иви агылдык Вединовское деп суурда школа 100 харлаан. Революция мурунда аяаа 36 дин-агылдык шажым школалар турган.

Совет эрге-чагырганын чылдарында ненец тудурагы удустарынын чырыдышыкын болгон культура хөгжүлгө-агиле ол школа уагу ролду ойноон. Школанын өөреникчилеринин арамандар эртемдер, чогаалдар, агылчылар, Совет Ариянын офицерлери, партия, совет агылдакчылары үнөт.

Ам ол школада иви агырактарынын, бажычыларын, геозоологун 400 уруу куртуенин доду халдыргалаанда чурттан өөренип турар. Школада дөгем кластар, лабораториялар, спорт залы болгон өске-даа өргөжөк ту-гууда чүдөр бар.

Бо хушурде Архангельск областын Ненец национал округунда 43 школа-интернат ажылдап турар. Округтун суурларында ам-даа иви интернаты, дөрт школаны туду турар, аяаа 1110 урут өөренип.

Ю. НИКОНОВ,
СЭТА-нын көрр.
ВЕЛИКОВОСКОЕ СУУР,
Ненец национал округ.

БАШКЫ ИНСТИТУДУ
Башкылар билин бедидер институт Ханти-Мансийск суурагында. Бажык суурлардан, Обь чоогунун нефть тыныкчыларынын агылч зоорайларында келген бажылар он баштайгы дин-агылчылар болгон. Чыл санында-ла аяаа муң хире бажылар боттарынын билин бедидер.

Ивти өөредилге школаларынын четкин округта дүргө өзү турары-биле ол институтту агыктын. Ам округта 70 муң өөреникчи бар. Башкыларын саны 6,5 муң. Тудугулар чүлө бо чылдын белин 10 муң өөреникчи өөренип школаларын агылдакта кынер. Чыл санында-ла округта 200 хире бажылар иди турар, олар баала-ла ол институтка бажык бедидер, Методикти 20 кабинетти дөш аялгеш укуру дөш иинде.

П. РЯБОВ,
СЭТА-нын көрр.
Ханти-Мансийск,
Ханти Мансий национал округ.

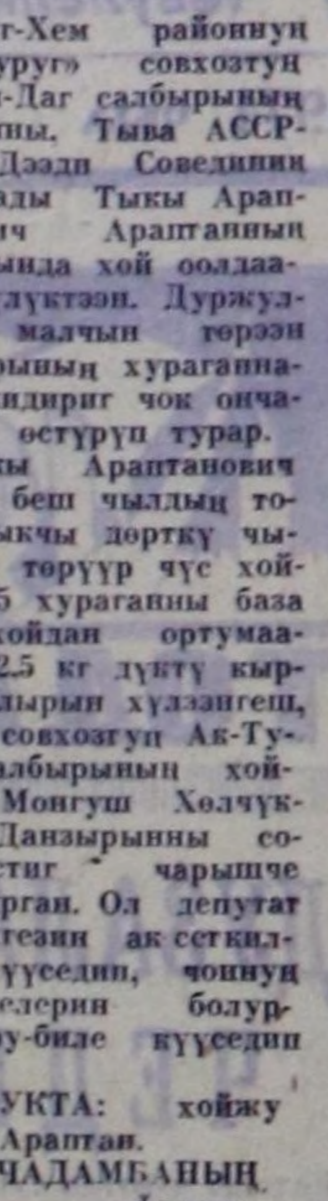
ЧУКОТКАНЫН УРУТЛАРЫНГА БЕЛЕК
Увелит посмыкалары Москвадан Аладырда савелет-бала чедирип келген. Чукотканын урутарына белек кылдыр чоруткан туурда уран чүдүлгүн агылдакчылар кыл бар. Оларын араанда В. И. Ленинни скульптур портретин. Ону СССР-нин Улустан чуртчууу, ССР-нин Чуртага уран тудурун академиянын кескину И. В. Томский гранитин кылды, күстөккөн. И. Н. Жуковтун, Л. В. Шенделетин бажык өскөрлөрүн-даа 400 хире чуруктары база бар. Ол чогаалдарын Аладырда туду турар Прохоров ордуууну аалдарында дөш.

И. РИГА,
СЭТА-нын көрр.
АНАДЫР,
Чукотка национал округ.

Ийистер хой
Каз-Хем районда «Кызыл тук» сохотун хойжуу Андрей Кунтун кодан коола хур кылгандар турар. Хойлары чөк-биле болгон суг-биле үзүктел чок халдырып келген. Ам Андрей Кунтунун коламына хой соллап эгелдеш. Баштайгы хуинде 22 хой оодаан. Оларын деп кези ийстерипкен. Иччангап хураган саны 33 болган. Аяаа малчын аажок өөрүп өлүрөр.

«Бүр» сохотта ийтеринде биле 300 ажык хураган менди дөрүлүп турар. Тускайлап чоруткан сакманчиктер ол хураганларын азырап турар. Ол ажал-агыйда Чыртан Доржу биле Сергей Сады оларын колданырында 230—250 хураган алыган. Иччангап Доржунун колданында 45 хой ийстерип.

П. ПОПОВ.

УУВУСТУ САЛБАС БИС

Бо бүдүрүлгенин ажыктын-ган баштайгы хунаанды эгеленин ажалдап келдим. Ш-өрүм найыралдыг, бот-боттарында дузалажырынга белек улаус. Иччангап ажыл-хөдөөс шулаан, план-онаалда-даа ажык күүсетиптир турар.

Бодум шаанда 7 класс дооскан кижжи мен. Он ийи өөрениригте эртең дайындын ур-жуу моолаак болган. Иччангап-даа бүгү-дөш чуртталгам шингелин калды-бир арга-биле билиг бедидерин орадажып келген мен.

Разрезке аксаваторун уагу машинизи бооп ажылдавышаан, чылдын-на өөренип келдим. Илалгыя сөөлгү үеде экономиктиг школа со-лун-даа, ажал-ишке чоок-даа, ажык-дуалыг-даа-дыр. Чаа-чаа чүдөлөрүн билип алган ту-

Ажыктымы тодаргай

Солуннар ийикпе, азы калды-бир ном номчувайн барганымда, бир-ле түвө удуу шынар сажыларын кижжи мен. Помчуттумас, кино, концерт барбас, телевизор көрбөс бол-ла, чүлө аксаваторунун туз-ларында, кывар, чаа материалдарла өске түвө билбес бооп, амыралдан чыдып каар ийнаан.

Иччангап аяаа-ла дука келбесе помчуттумайн, калды-бир түвени билип аар дөш, тускай чурумнуг, дөс-дараалалгыр өөрениринин ажыктын чокоткан бээр билип чөр мен. Бораланы бээр мен ийнаан дөш, чогуру үезинде чүлө 9 класс дооскам, сок-сай каан кижжи мен. Ам экономиктиг школага өөренип

Сонуургалды бедидер

Экономиктиг билгилерин үндэсининин школазыга пропагандага аялган, аялгыч чылда ажылдап тур мен. Дин-агылчыларын мурунунда тура таныш, ажал-иш-чи байламын билер кижжи мен. А бодум программа, өөредилге номнары, язы-бүрү дөштөрдөр болгон «Экономическая газета» деп солуну помчуп, кичээл бурдугуна чынакчалыг белеткенип келдим. Темалы билгилерин таймлырларда, дин-агылчыларын хой санын айтыргаларын харыскаларда, пропагандакт кижжи эки белеткенип ашар.

Бис кичээлдерин колдуунда бөсөдө хөвирип эртерип турар бис. Иччангап уласту белектелие-ла шынар, союу-галы-лаа белик болур. А боттарынын, бүдүрүлгенин амыралында алган чектерлери көргүсөк, чамыкты харын маргыжа-лаа бергилээр бис. Чижээ, материалдарын камнаарынын дугайын чуга-

АМЫДЫРАЛ-БИЛЕ ХОЛБААЛЫГДА

Совет Тыванын 30 чыл оонга турсаактай концент белеткел райоо коллективниг чоруп турда, оон-биле тамыкка мөс. Ол союум бүдүрүлгө, ортунам дүрт-сынын, хулауларгыт шырадып агылч кижжи бодунун кылым турар чыныгы агылчында аяаа, партия организацианын даавыдалары пропагандага үндэсиз аялган СЭП өөрү райоонуну пропагандага болгон агылчында аяаа, партия дин-агылчы кижжи мөс.

Иччангап оон-биле араанста хөвирең, кичээлдерин баарчаар эртерип турарын союуругал, пропагандистик методделет журналын агылч көрүп өр бис. Ол бодунун агылчын менде дөштөрдөр чугаалат берди.

1970 чылда ол Новосибирск хоорайнын салдык институту-лук экономика факультетин бот-өөредилге-биле дооскан. Оон эгелдеш-ле пропагандакт бооп ажылдап келген. Бо үенин дүргүзүндө он аргадуржулга өскөн. Кичээлдер эртериперинге мергенжи бедидер. Ону чедип алыр дөш, ол хой-хой номнарын, сөткүлдерин помчаван. Иви-бүрү содууларын чадым ап

келген. Район төвүгө эртерип пропагандакт семинарлардан база хойну билип алган.

Эртерин чылдын ол экономиктиг билгилерин үндэсининин школазын бажык билгилеринге өөредилгенин уламчылдыг, чогуру программанын дөштөр деп турар. Билде колдуунда районун тускай эртемчилери хаара туттуган.

Дин-агылчыларын араанда өөренип эртерин темаларга бижик билгилерин көргүзүп, ону амыралдык холбап, агылчыларын аялганга турар дин-агылчылар. Билгилерин бот-дөштөр Монгуш Мансийск-оол, Сат Чекенка, Ар-баан Доржук, өрткө талаа-биле экономист Валентина Тарар болгон өскөл-даа замааржып.

Пропагандист кичээлдерин амыралдык холбап аялганга үлүг кичээлдин салып турар. Чижээ, «Социализм чырышты организациалар» деп теманы өөренип, дин-агылчыларга коллективте ол талаа-биле чамык четкестерин ба-рып иреткеш. Оларын үе-диз саяла-оонадыры райоо баштаар чөринге, партия аге организациага кырген.

МЕБЕЛЬЧИЛЕР

Уулу-Хем яш улзетпур агыл-агый черини мебельче-лик деп уластуругал. Ол болса, мааа материалдарын хаарыдап, холгаалып, аял-галып эрелдөндөр бээр, үжүч чыл болгон. Ол агрегаттын бүдүрүлгүзү иччан эгелек, чогаалдык сандарын оон-даа хой тонна демирин шуктуп, кууп турар апарганар. А эртең чылдын төчүзүндө «750» станга рекортту тургускаан — бир ажал элчезини иштинде ол станын агылчыларын 650 тонна демирин шуктаанар.

Бригаданын чедикчи-ни — оон бүгү технолоктур дөштөр-көкселдерин чартканында агылча, агылчыларын профессиона я денелин белик бооп турарында база хамааржып турар.

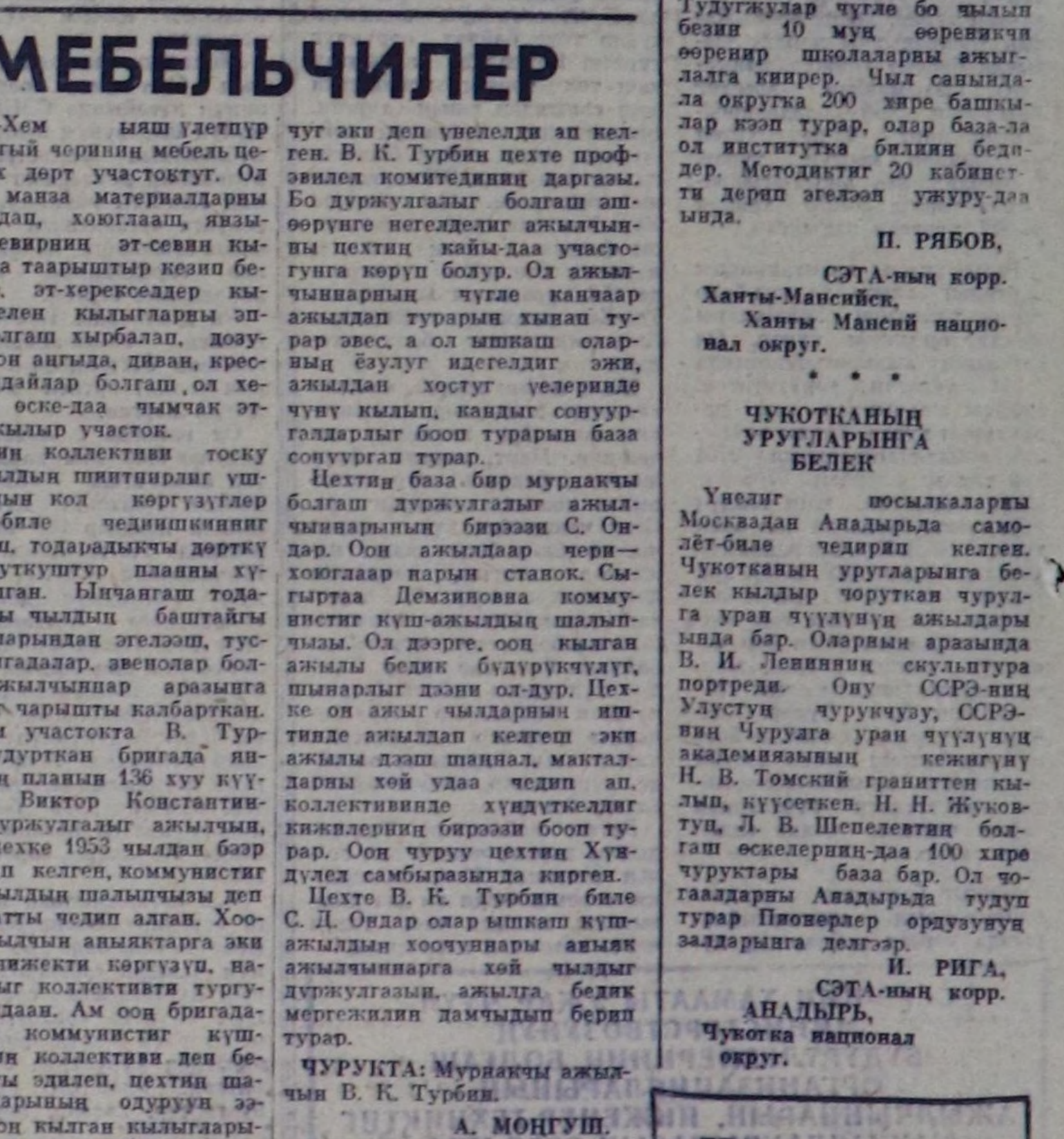
В. Р. Крылев боду бүдүрүлгө ажылдап турган-ла, металлургия техникуму дооскан. Оон брига-лада эштери база-ла дөштөр болгон ортукам дөштөр эртемниг кижилер бооп турар.

Коммунист В. Крылев болгон оон өөрү ыччаар ажылдап турарлар.

ЧУРУНТА: кол вальцовщик Социалист В. Пуп-ажылдын Мадыры В. Р. Крылев.

А. КУЗЯРИНИН фото-зу.

СЭТА-нын фотохроника.

Чувелел хурал
Телевидение болгон радио дамчыдыгынын удуртукчу агылдакчыларын иви хүн үндүрүлгө Бүгү-өвөлө чөвүлө хуралы Москва доо-зулган. Оон кыргычылери, чуртту республикаларынын, крайларынын болгон об-ластарынын телевидение болгон радио дамчыдыгы талаа би-

де комитетинин даргалары, Тен телевидение болгон радио дамчыдыгынын кол редакторлары — СЭП ТК-нын декабрь (1973 ч.) Пленумунун шингирлеринде, СЭП Тен Комитетинин партия, совет улуска кийги-ларынга замааржып совет телевидение болгон ра-

диоуна чогаалдык агылдакчыларын мурунунда турар сорулгагыра чугаалашкан.

СЭП ТК-нын, министрстволарын ведомстволарын, топ содуулары болгон журналдарын харыскалар агылдакчылар чөвүлө хуралды агылчыга кыргышкен.

